

Είναι, λέει, δημοτικιστής — δηλαδή ἄθρωπος χωρίς χαρακτήρα και χωρίς πεποίθηση, ἀφοῦ κατατρέχει τὴ δημοτικὴ, ψηφίζοντας και νόμους ἐναντίο της.

Θιμάζει, λέει, τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, φανερόνεται δηλαδή ἄθρωπος χωρίς λογική, ἀφοῦ τὸ προκήρυξε ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς πὼς τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη στάθηκε ὀλέθριο, τὸλεθριώτερο ἀπ' ὅλου.

Χωρίζει, λέει, Ψυχαρισμό και Δημοτικισμό, σημαίνει δηλαδή πὼς ὁ κ. Βενιζέλος ἔχει κάποιο πνεῦμα, τουλάχιστο κάποια μαργιολιά, ἐπειδὴ μὲ τὴ μαργιολιά του ἔχει περίφημα και σκεπάζει τὴ διπλή του τὴν ἔλλειψη ἀπὸ λογική και ἀπὸ χαρακτήρα.

Ὁ ταπεινὸς σου φίλος

ΨΥΧΑΡΗΣ

Φίλε «Νουμά»,

Μὲ τὴν ἄδεια τῆς κυρίας Εἰρήνης Α. Δεντρινοῦ, νὰ βγάλω τὰ συμπεράσματά μου ἀπὸ τὸ ἀνοιχτό της γράμμα γιὰ τὸ ζήτημά μας.

Εἶσαι λόγιος δημοτικιστής, ἄμα, γράφοντας τὰ ἔργα σου, ἀγωνίζεσαι, ὅσο ἔχεις και ὅσο μπορείς, νὰ κολουθεῖς τὴ διδαχὴ τοῦ Ψυχάρη, και φωνάζεις στὸν κόσμο πὼς εἶσαι ἀντιψυχαρικός. Τῶπε ὁ Χριστός: «Οὐ πᾶς ὁ λέγων με Κύριε, Κύριε, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, κτλ.»

Εἶσαι πολιτικὸς δημοτικιστής, ἄμα στὰ κρυφὰ διαβάζεις ἢ λὲς πὼς διαβάζεις και θαμάζεις τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, και στὰ φανερά, γιὰ νὰ μὴ σὲ ποῦνε ψυχαρικό, πολεμᾷς ἄγρια μὲ νομοθετήματα και διωγμοὺς τῆ δημοτικῆ γλώσσα. Ἡ θεολογικὴ θεωρία: ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἶναι μεγάλος ἅγιος· γιατί, ἀν αὐτὸς δὲν τὸν παράδινε νὰ σταυρωθῆ, ὁ Χριστὸς δὲ θὰ γινότανε Σωτήρας τοῦ κόσμου.

Εἶσαι πολεμιστής ὑπέρμαχος τῆς Δημοτικῆς, ἄμα, χωρίζοντας τὸ δημοτικισμό ἀπὸ τὸν ψυχαρισμό, τῆς κἀνης πόλεμο «ἀπὸ πεποίθηση, ἀπὸ ἀγνή συνειδηση πὸ ἔτσι δουλεύοντας, μάχεσαι γιὰ τὴν πρόοδο τῆς Δημοτικῆς». Τῶπε και ὁ Δαυὶδ, τὸ κρυφάλεει, θαρρῶ, και τὸ Προεδρεῖο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ μας Ὁμιλου. «Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου, και ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι».

Εἶσαι κ' ἐπιστήμονας δημοτικιστής, μὲ χαρακτήρα δημοτικιστής, ἄμα, φωτισμένος και ὠδηγημένος ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, πατώντας στὸ δρόμο τὸν ἐπιστημονικὸ πὸ ἀνοίξε και χάραξε μὲ τὸ αἷμα του ἐκεῖνος, γιὰ νὰ χῆς τὴν προστασία ἐνός

μεγάλου (μὲ μικρὸ Μι, παρακαλῶ), γιὰ νὰ πάρης τὴ θεσούλα σου, ἀρνίεσαι και τὴν ὑπαρξὴ ἀκόμα τοῦ Ψυχάρη, ἀρνίεσαι και τὰ ἔργα σου τὰ δημοτικιστικά, γίνεσαι σὺ λόγος τῆς διγλωσσίας, και λὲς τὴν καθαρεύουσα «γραπτὸ» και τὴ δημοτικὴ «ἄγραφο» λόγο. Τῶπε και ὁ Ἰησοῦς: «Ὁ σκοπὸς ἁγιάζει τὰ μέσα».

Τί σοφός, τέλος πάντων, ὁ Μιστριώτης! Τοῦς τρόμαξε τὸ μάτι του, τοῦς δημοτικιστές! «Οἱ λεγόμενοι δημοτικισταὶ — γράφει και ξαναγράφει — χείρνες τυγχάνουσι τῶν χυδαῖστων ἢ μαλλιαρῶν».

Πατήσια, 15 τοῦ Μάη 1912

N. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

«Ἡ μάθησι ἔχοντας σκοπὸ τὴ διδασκαλία εἶναι τὸ μόνο ἀποτελεσματικὸ ὄπλο ἐνάντια κἀθε πλάνης και κἀθε τυραννίας, γιατί πλάνη και τυραννία ἄλλο δὲν εἶναι πᾶρεξ τοῦ λογικοῦ παραστράτισμα». Τοῦτα κηρύχνει ὁ τελευταῖος και ἴσως μεγαλειότερος μάρτυρας τῆς Ἀναγέννησις Ἰταλὸς φιλόσοφος Giordano Bruno, πὸ ζωντανὸς ἐκῆκε τὸ Φλεβάρη τοῦ 1600 ἀπὸ τὴν ἱερὴ εξέταση τῆς Βενετίας στὸ Campo dei fiori. Ἀπὸ τὸ XIV και XV αἰῶνα ἡ μάθησι μέσο νέας γιὰ τὴ ζωὴ ἀντίληψις, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ (Humanisme), πολεμώντας κατὰ τοῦ σκολαστικοῦ Θεοκρατισμοῦ και τοῦ ἀνελεύτερου μεσαιωνικοῦ κόσμου, ἀναψε τὴν τραγικὴ ἐκεῖνη πάλη ἀνάμεσο τοῦ δογματοῦ και τοῦ λόγου, τῆς πίστις και τῆς ἐπιστήμης και ἀναδείχτηκε νικητρά μὲ τὴν Ἀναγέννησι. Τοῦ κάκου προσπάθησε ἡ Παπποκρατία, νὰ πνίξει τὸν ἀγῶνα ἀλλάζοντάς του ὕπουλα διεύτυση. Τοῦ κάκου κατόπι, μετὰ τὴ Μεταρρύθμιση στὴ Γερμανία και τὴν αἵρεση στὴν Ἰταλία, ἀρχίζοντας μὲ τὴ σύνοδο τοῦ Trento ἀντικατάστησε τὴν ὑποκριτικὴ ταχτικὴ τῆς, μ' ἓνα εἶδος ἠθικοῦ και ἰδεολογικοῦ ἀπολυτισμοῦ, μὲ μίαν ἠθικὴ καθαρτηρίου δείχνοντας φανεροὺς τοῦς σκοποὺς τῆς. Τοῦ κάκου καταδίωξε μὲ λύσσα τοῦς ἐκλεχτοὺς τῆς Ἀναγέννησις, γράφοντας ἔτσι τὴ φριχτότερη σελίδα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας και φανερόνοντας τὴ μισητὴ ψυχὴ τῆς κυβερνούμενη ἀπὸ τὸ πάθος και τὸ σῦφερο ἐνάντια στίς ἀρχές τοῦ Γαλιλαίου, πὸ ξεμεταλλεύονταν κηρύχνοντάς τες. Οἱ φιλελεύτερες ψυχές δὲν ὑποτάσσονται· ἓνας και μόνος δύναται νὰ νικήσει και πάντα θριαμβεύει κατὰ τῆς ἀμάθιας· δὲν εἶναι τρόπος πὸ νὰ περιορίζει τὴ σκέψη, δταν ἀρχίζει νὰ διστάζει και νὰ ἐρευνᾷ.

“Ομοια κι’ οί σοφοί του XVI αιώνα δὲν ὑποτάχθηκαν, ἀποκήρυξαν τὸ δόγμα καὶ τὸ σχολαστικισμό καὶ ἐπαναστάτησαν ἐναντίο κάθε περιορισμοῦ τῶ δικαιωμάτω τῆς σκέψης καὶ κάθε περιορισμοῦ καὶ περιφρόνησης τῆς σάρκας καὶ ἔτσι λυτρώθηκε τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὰ δεσμά του καὶ κατάχτησε τὸν κόσμο ἢ ζωὴ, ἢ δράση, καὶ ἔτσι ἡ ἐπιστήμη νίκησε τὴν τυραννία, τὸ σόφισμα καὶ τὴν ὑποκρισία—στὴν Εὐρώπη.

Ἄλλὰ σήμερα βρισκόμαστε ἔμπροσς σὸψιμο μεσαιωνικὸ καὶ περίεργο φαινόμενο, πού ἡ ἐπίσημη ἑλληνικὴ ἐκκλησία ζητάει ἀπὸ τὸ Κράτος, νὰ μὴ ποδίσσει, νὰ στηθεῖ προτομὴ τοῦ Θεόφιλου Καΐρη στὴν Ἄντρο, τὸν ὅποιον ἡ ἐκκλησία ἀφόρεσε στὰ 1843 καὶ τὸ κράτος ἀργότερα καταδίκασε ὡς αἰρετικὸ, ἐπειδὴ τάχα ἀπὸ τὴν προτομὴ τούτῃ διατρέχει κίντυνο ἢ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Θρησκεία.

Ὅπως κάθε θρησκεία, καὶ ἡ ὀρθόδοξη χριστιανική, ὄντας δόγμα, θὰ πέσει ἢ θὰ ζήσει ἀνάλογα πρὸς τὴ θετικὴ πνευματικὴν ἀνάπτυξη πού χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴ, εἴτε ἡ ἐκκλησία διαμαρτύρεται εἴτε ὄχι πρὸς τὸ ἐπίσημο κράτος, ὅπου στηρίζεται καὶ κανονίζεται ἀπ’ αὐτὴ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξη τοῦ λαοῦ, ἀνάλογα πάλι πρὸς τὴν ὅποια τοῦτο ἐχτρεύεται ἢ ὑποστηρίζει τὴ θρησκεία, γιατί ἀλλιώτικα ὁ λαὸς θὰρχόταν σὲ διάσταση μὲ τὸ Κράτος καὶ τοῦτο δὲ θὰ μπορούσε νὰ σταθεῖ— ὥστε ἂν ὑπάρχει ἀληθινὸς γιὰ τὴ θρησκεία κίντυνος, τὸ Κράτος εἶναι ἀνίκανο νὰ τὸν ἐμπυδίσσει.— Ὅσα λοιπὸν ἡ ἐκκλησία μας διαμαρτύρεται πρὸς τοῦτο ζητῶντας του νὰ σώσει τὴ θρησκεία ἀπὸ κίντυνο, πού ἂν ὑπαρχε θάχε συνένοχο τὸ Κράτος, καὶ δὲν ἀγννίζεται μὲ τὰ ἴδια τῆς θρησκείας μίση (ὅπως ὁ καθολικισμός), σημαίνει πὼς ἄμεσος κίντυνος γιὰ τούτῃ δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ πὼς ἡ ἐκκλησία γηρεύει νὰ σώσει τὰτομικά της ὡς κοινωνικῆς τάξης συμφέροντα, τὰ ὅποια ἀνεξάρτητα τῆς θρησκείας ἀρχίζουν νὰ κλονίζονται.

Ὅμως σκοπὸ δὲν ἔχομε νὰ δείξομε τὰ γνωστὰ σοφίσματα καὶ τὴν ὑποκρισία τοῦ κλήρου ἐδῶ, ἀλλὰ νὰ κατακρίνομε τὴν ἀνελεύτερη καὶ ἀντισυνταγματικὴ, γιατί τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 ἀναγράφει καὶ τὴ λευτερία τῆς συνείδησης, ἀπόφαση τῆς Κυβέρνησης, μὲ τὴν ὅποια ἀπαγορεύει νὰ στηθεῖ προτομὴ τοῦ πρώτου μάρτυρα τῆς λεύτερης σκέψης στὴν Ἑλλάδα, πού ἐργάστηκε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ τόπου καὶ γιὰ τὴν ἐκπαίδεψη τοῦ λαοῦ, γιατί ἂν ἡ ἐκκλησία εἶχε λόγο νὰ καταδιώξει τὸν Καΐρη καὶ μετὰ 60 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του, τὸ Κράτος, ἂν ἀληθινὰ ἀντιπροσωπεύει τὴ θέληση τοῦ λαοῦ, ὅπως κηρύχνει, δὲν εἶχε λόγο νὰ πατήσῃ τὰ δικαιώματα

τῆς σκέψης, πού κάθε σημερινὸς καὶ γιὰ νὰ λέγεται μόνο ἄνθρωπος πρέπει νὰ κρατεῖ ἀπαραβίαστος.

Ἄλλ’ ἂν ἡ Κυβέρνηση τοῦ Βενιζέλου δείχνηται γιὰ ὅποιονδήποτε λόγο ἀνελεύτερη, σὺ λαέ, ἀφίνεις νὰ σοῦ πατοῦν τὰ ἱερώτερα δικαιώματα, γιὰ τὰ ὅποια πρὸ 100 χρόνια ἔχουσες τὸ αἷμα σου; Ἄνεχεσαι νὰ ποδοπατιέσαι ἀπὸ τὸ κάθε συμφεροντολόγο σοφιστὴ;

Κι’ ἂν τὸ λαὸ σπεδίζει τὸ σάβανο τῆς ἀμάθειας, σεῖς φιλελεύτεροι, πού δῶθε κηρύξατε τίς ἀρχές σας, σεῖς δημοτικιστές, ἐκπαιδευτικοὶ ὄμιλοι καὶ φοιτητικὲς συντροφίες, ἂν νομίζετε πὼς ὁ τίτλος τοῦ δημοτικιστῆ σὰς ἐπιδάνει κάποιες ὑποχρέωσεις μὲ τίς ὅποιες δένεται τὸ πολυσύνθετο ζήτημά σας, γιατί μονάχο του δὲ στέκεται στὸν κάμπο, τέλος σεῖς, σοσιαλιστὲς ὅσο λίγοι καὶ ἂν εἴστε, δὲ νομίζετε πὼς ἔχετε χρέος νὰ κουνηθῆτε, νὰναπνέψετε;

Γ. ΛΥΧΝΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΜΕ ΚΑΘΕ ΘΥΣΙΑ. Ἐχομε διαταγὴ, λένε, νὰ μποῦμε, μὲ κάθε θυσία, μεθαύριο μέσα στὴ Βουλὴ. Πολυκαλά. Νὰ μπεῖτε. Μὰ ἔχει δικαίωμα καὶ τὸ Κράτος, μὲ κάθε θυσία νὰ διαφεντέψει τὴν ὑπαρξή του καὶ νὰ διώξει μακριὰ του τὸν κίντυνο πού μὲ τὸ πείσμα σας τοῦ δημιουργεῖτε σήμερα, κύριοι πολιτικοὶ καὶ διπλωμάτες τῆς Κρήτης. Δυὲ θυσίες ἔχομε ἀντιμέτωπες, καὶ ἡ μιὰ θυσία πρέπει νὰ νικήσει. Καὶ πρέπει νὰ νικήσει ἡ θυσία πού ξασφαλίζει τὴν ἡσυχία τοῦ Κράτους σὲ τούτῃ τὴν περίσταση.

Τὴν Κρήτη τὴ θέλομε καὶ τὴν παραθέλομε. Ἄφοῦ ὅμως δὲν μπορούμε νὰ τὴν πάρουμε μὲ τὸ σπαθὶ μας σήμερα κι ἀφοῦ ἡ Εὐρώπη δὲ μᾶς τὴ δίνει, θάμαστε γιὰ δέσιμο ἂν ἀποφασίζαμε νὰ θυσιάσομε στὴν πατριωτικὴ μας ἀνυπομονησία καὶ Κρήτη καὶ Ἑλλάδα μιὰ γιὰ πάντα. Ἡ Κρήτη μπορεῖ νὰ περιμένει ἀκόμα. Καὶ ἡ Ἑλλάδα σὸ μετὰξὺ μπορεῖ νὰ ἐτοιμάζεται. Ἄλλη λύση πὺδ λογικὴ γιὰ τὴν ὥρα δὲν ὑπάρχει.

ΣΤΟ ΑΚΤΑΙΟ. Ὁ κ. Μιστριώτης εἶναι ἀνεύθυνος κι ἀκαταλόγιστος κ’ ἔτσι μπορεῖ νὰ λείει ὅτι θέλει. Αὐτὸ ἐλπίζομε νὰν τῶχουνε πάρει μυρουδιά καὶ οἱ Κρητικοὶ βουλευτὲς, ὅσοι τὸν ἀκούσανε τὴν περασμένη Κεριακὴ στὸ Ἄκταιο νὰ κηρύχνη τὴν